

Ko darīt, ja satiec lāci?

Aivars Ornicāns

un LVMI "Silava" projekta "Lāču monitorings 2023.-2025.gadā" grupa

Pētījuma pasūtītājs – Dabas aizsardzības pārvalde (Nr. 7.7/417/2023)
<https://www.silava.lv/petnieciba/aktive-petijumi/lacu-monitorings-2023-2025>

19.02.2026.

Cilvēks nav Eiropas brūno lāču iespējamais medījums
(lācis cilvēku nevajā).

Šīs vadlīnijas ir paredzētas kā ieteikumi, kuru pamatā ir profesionālu lāču biologu pētījumi. Cilvēki galu galā ir atbildīgi par savu drošību, un mēs sadarbojamies ar viņiem, lai izglītotu sevi, gatavojoties piedzīvojumiem. Vienlaikus mēs zinām, ka visi lāči ir unikāli indivīdi, tāpat kā suņi un tāpat kā cilvēki. Līdz ar to arī katra satikšanās būs unikāla.

/Džesika Kokrofta/

<https://bearvault.com/blogs/articles/what-to-do-if-you-see-a-bear>

Pirms došanās uz mežu

Papildus ierastajiem rīkiem, līdzekļiem un darbībām:

1. Neaizmirstiet vismaz kādu painformēt par to, kurp dodaties, kad aptuveni plānojat atgriezties.
2. Saziņas līdzekļi (piemēram, telefons, rācija).
3. Paņemt vismaz kādu rīku, kas var palīdzēt pret lāčiem (nazis, izturīgs spieķis, pretlāču vai līdzīgs gāzes baloniņš u.tml.).

Vadlīnijas par lāčdrošību

1. Ja iespējams, neapmeklējiet lāču biežas uzturēšanās, un tos pievilinošas vietas (mednieku u.c.veidotas piebarošanas vietas, lopu kapsētas, vietas ar beigtiem dzīvniekiem un pamestus ābeļdārzus).
2. Atturieties no savrupu teritoriju apmeklēšanas agrās rīta un vēlās vakara stundās.
3. Esiet modri!
4. Lācis vāji redz, toties tam ir lieliska oža un dzirde. Tas ir veikls skrējējs, labi peld un kokos kāpj daudz veiklāk nekā cilvēks. Labāk būt pavēja pusē. **Lāča stāvēšana uz pakājkājām neliecina par agresiju.**
5. Bīstamākās var būt lāču mātes ar lācēniem, kā arī pēkšņi pārsteigts lācis. Nekontaktējaties ar lācēniem.

Autors: Eugenio Sanchez Silvela

Vadlīnijas par lāčdrošību

6. Lācis ir visēdājs, kurš lieliski piemērojas cilvēku dzīves vietām, ir gatavi piekļūt visam, kur ir barību (komposts, atstāta dzīvnieku barība, bišu dravas u.tml.). Neveidot lācim saikni ar pārtiku, ko izmanto cilvēks.
7. Izvairieties no konfrontācijas, neuzbrukt, nevajāt, nebarot un neizaicināt lāci, nelīst dzīvnieku alās .
8. Nepārsteidziet lāci, ja tas neapzinās tavu klātbūtni.
9. Ja lācis tevi pārsteidz, saglabā mieru.
10. Satiekoties ar lāci dodiet tam iespēju izvairīties no konflikta ar jums (brīvs atkāpšanās ceļš).
11. Jūsu drošība var būt atkarīga no jūsu spējas nomierināt lāci.

Autors: Eugenio Sanchez Silvela

Lāča uzvedība var būt saistīta ar:

- Ziņkāri;
- Barības aizsardzību;
- Mazuļu (lācēnu) aizsardzību;
- Izbīli vai dominanci (agresiju);
- Plēsēja uzvedība (Eiropas brūno lāču populācijā nav precedentu).

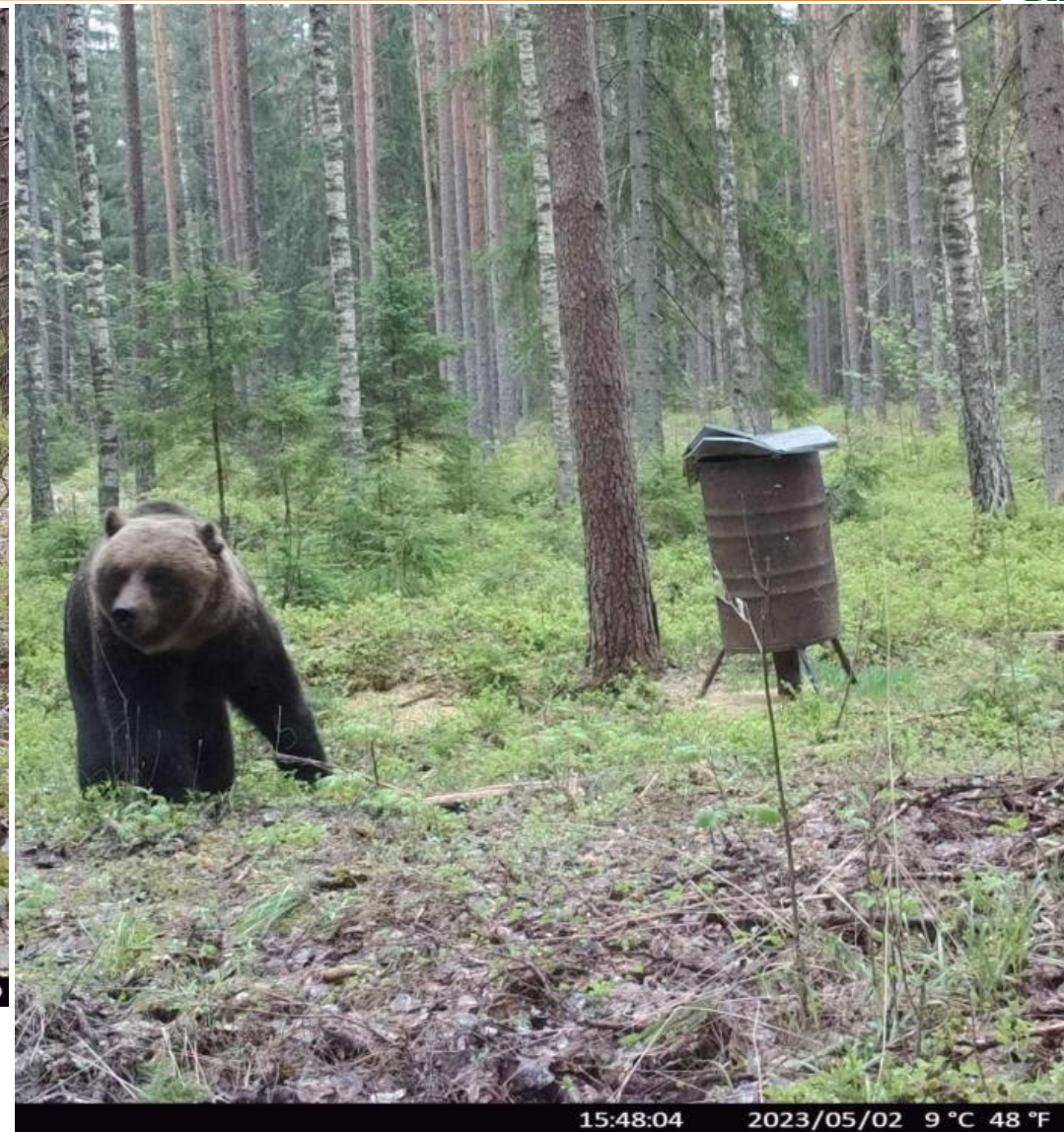
Autors: Eugenio Sanchez Silvela

Lāča uzbrukuma veids ir saistīts ar viņu dabīgo reakciju uz situāciju

Lāča uzvedība piebarošanas vietā

~ 55 min

Vispirms preventīvie pasākumi

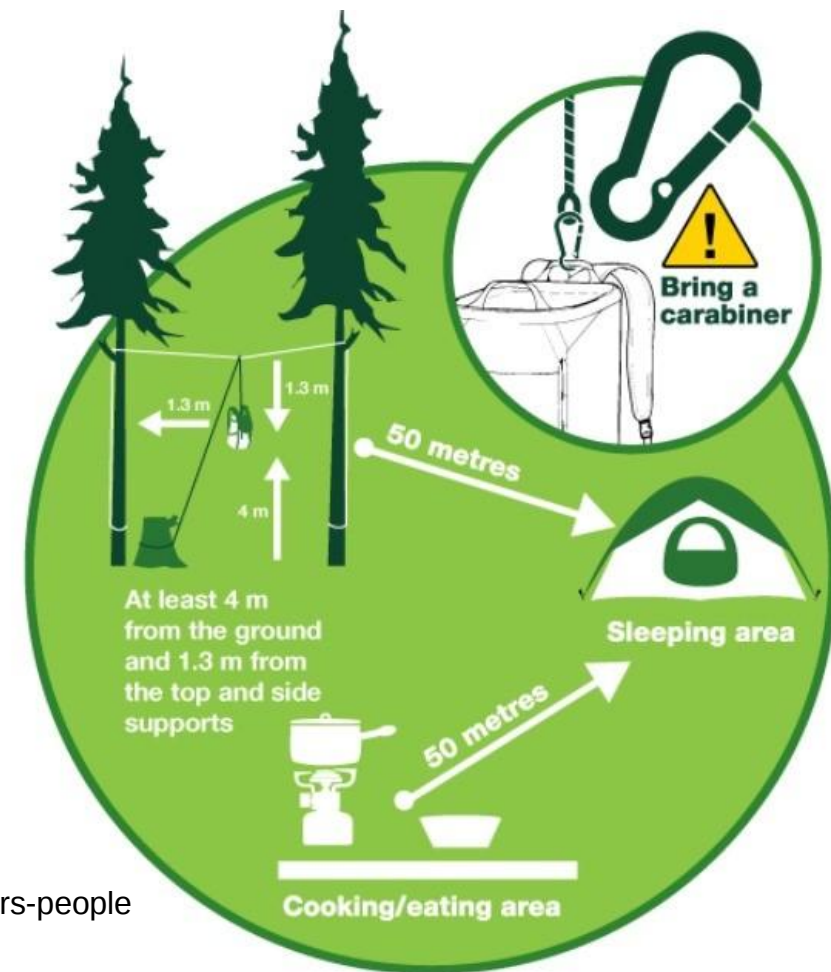
- Skaļa uzvedība mežā. Centieties būt pamanāms;
- Uzturoties mežā uzmanīt savus līdzgaitniekus, it sevišķi bērnus, vecus cilvēkus un suņus. Suni turēt pavadā;
- Ja pamanat svaigas lāču pēdas vai citas to atstātās pazīmes, kā arī beigtu dzīvnieku, vai vairāku maitēdāju (piemērām, kraukļu) klātbūtni vienviet, esiet piesardzīgi;

Autors: Eugenio Sanchez Silvela

Vispirms preventīvie pasākumi

- Dodoties mežā vai pie ūdeņiem, neatstājiēt pārtiku lācim pieejamā veidā un vietās. Barības iegūšana pie jums tikai iedrošinās lāci un pasliktinās problēmu citiem;
- Pat apdraudējuma gadījumā, ja lācis ir tuvā attālumā (ne kontaktā), nelietot šaujamieroču munīciju tiešā tēmējumā, tikai šaut gaisā (tukša munīcija).

Attēls no: <https://parks.canada.ca/pn-np/mtn/ours-bears/securite-safety/ours-humains-bears-people>

Ko man darīt, kad redzu lāci

- Doties prom, netuvoties lācim. Pēc jebkura kontakta ar lāci, pēc iespējas, nesteidzīgi pamet šo vietu, sekojot lāča uzvedībai. Vai lācis neatgriežas, lai noskaidrotu no kā viņš ir mucis?
- Lāča uzvedība, kad tas ir izdzīts no medību masta (lācis uzreiz nepamana mednieku).

Ja lācis pamana cilvēku:

- Dot ziņu, ka tu esi cilvēks (mierīgi runājot nedaudz paceļot balsi, atklājiet savu identitāti). Ja iespējams pakāpjaties drošākā augstākā vietā, izliekaties lielāks nekā esat (mierīgi pacel (un vicini) rokas). Izņēmums var būt, ja sastopi lāča māti ar lācēniem, tad, dažreiz, lieliski noder būt nepamanāmākam;
- Ja lācis netuvojas - dodiet lācim vietu, lēnām attālinoties, un vienlaikus to pieskatot. (nepagriez pret lāci pilnībā muguru un neskriet) censties pamest satikšanas vietu;
- Bet, ja lācis lēnām sāk tuvojies vai sekot, nostājieties uz vietas. Atkārtojiet jau iepriekš veiktās rīcības (lēna pārliecinoša balss, paceltas rokas). Saglabā mieru un neagresīvi aizstāvi savu nosacīto pozīciju. Turi gatavībā savu atturēšanas ierīci (gāzes baloniņš u.tml.). Attālināšanās no tuvojošā lāča var mudināt to sekot jums. Nostāšanās uz vietas un runāšana klusā, mierīgā balsī nomierina lāci, kurš ieņem aizsardzības pozīciju, bet arī nedaudz uzstājīga lācim, kurš cenšas nokļūt kontaktā ar jums.

Autors: Eugenio Sanchez Silvela

Ko man darīt, kad redzu lāci

- Veiciet lāča reakcijas uzraudzību;
- Ja viņš ignorē cilvēku - turpini attālināties, ja viņš stāv uz vietas. Vai pagaidi, kamēr viņš pazudīs, ja viņš attālinās, un dodies pats prom no kontakta vietas;
- Ja lācis vienaldzīgi lēni seko - saglabā mieru, un lēnām turpini attālināties, dodoties pa taku uz priekšu, dodot iespēju lācim iet pa citu ceļu.

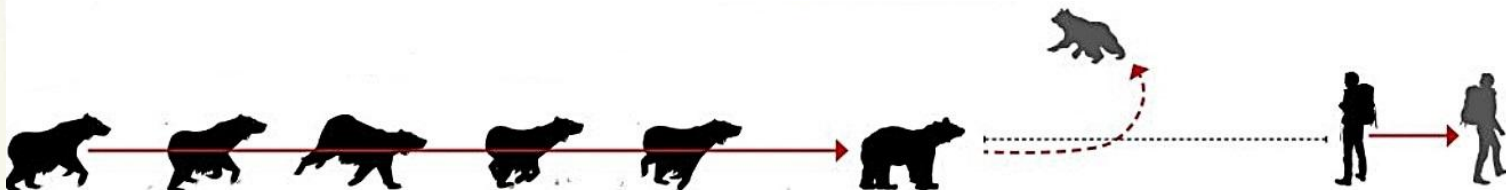
Foto A.Stepanova

Ko darīt, ja lācis ir manāmi satraukts, agresīvs vai uzbrūkošs

Ja lācis ir satraukts (viņš šūpo galvu uz priekšu un atpakaļ, izdod dziļas elsas skaņas, klabina zobus, skatoties uz jums, vai sitas pret zemi). **Lāča aizsardzības izrādes ir taktika, kas paredzēta, lai izslēgtu potenciālos draudus.**

- sagatavojaties tuvas sadursmes situācijai;
 - jūsu reakcija var būt lielākais noteicošais faktors tam, vai lācis veiks kontaktu;
 - neatkarīgi no uzbrukuma veida, jūsu reakcijai jābūt vienādai - stāvēt uz vietas un izrādot mierīgu pārliecību, ar gatavību sevi aizstāvēt (piemēram, ar pretlāču aerosolu rokās). Lai ko jūs darītu, nekrītiēt panikā.
1. Lāča «blefa» skrējieni. Bieži vien tas izskatās kā īsi lēcienu uzbrukumi, kas beidzas tūlīt pēc sākuma. **Lācis, parasti, tur galvu paceltu un ausis uz priekšu.**
- Saglabājiēt mieru un saglabājiēt savu pozīciju, neskrienat prom;
 - Lietojat pretlāču aerosolu, ja tāds ir. Centieties lietot pa vējam;
 - Stāviēt mierīgi izliekatiēs pēc iespējas lielāks un turpiniēt runāt ar lāci dziļā balsī;

Autors: Eugenio Sanchez Silvela

Ja lācis nonācis kontaktā ar jums

2. Lāča aizsardzības, izbīļa vai ziņkāres reakcija:

- apgulieties uz vēdera un pēc iespējas labāk apsedziet galvu/kaklu ar rokām un plaukstām;
- muguras aizsardzībai var noderēt mugursoma. Atstāji to mugurā;
- guļot, stabilitātei (lai lācis nevar jūs viļāt), izpletiet plati kājas;
- palikšana mierā parasti izbeidz lāča agresiju;
- pēc tam, kad lācis ir jūs apostījis, saglabāji mieru un guliet uz zemes, lai lācim būtu laiks pamest šo teritoriju.

3. Lācis izlēmis, ka jūs esat drauds vai jūs esat to izprovocējis (Eiropas brūno lāču populācijā nav precedenta plēsonībai).

Lācis parasti nolaiž galvu, pieglauž ausis un var elsot un klabināt zobus.

- cīnies par savu dzīvību pretī ar visu spēku, uzvedieties agresīvi;
- centies trāpīt lāča purnā tā vārīgākajās vietās (galva, deguns, acis);
- kliec, bļauj, lieto visus iespējamus papildlīdzekļus, centies pasargāt savu seju, kaklu un vēderu.

Dažas adreses, kur var gūt informāciju

<https://www.euronatur.org/fileadmin/docs/arten/Baer/LEAFLET-How-to-behave-in-bear-areas-ENGLISH.pdf>

<https://www.carnivores.cz/brown-bear/how-to-behave-in-areas-with-bear-occurrence/>

<https://www.youtube.com/watch?v=s-zkGuh42l4&t=1s>

<https://bearwise.org/bear-safety-tips/hunting-safety/>

<https://bearwise.org/bear-safety-tips/bear-safety-tips-hiking-camping-fishing-outdoors/>

<https://parks.canada.ca/pn-np/mtn/ours-bears/securite-safety/ours-humains-bears-people>

<https://bearvault.com/blogs/articles/what-to-do-if-you-see-a-bear>

A photograph of two brown bears in a forest. One bear is on the left, mostly obscured by dense green vegetation and white flowers. The other bear is on the right, standing and looking towards the left. The background is a dense forest of tall, thin trees.

Lai lāci vari novērot tikai no droša attāluma!